

Punkt 2.

Tema - Drøftelse af regler og praksis ved tilkendelse af førtidspension.

2018-087443

Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen fremsender til Beskæftigelsesudvalgets drøftelse af regler og praksis ved tilkendelse af førtidspension.

Case bilag er lukket pga. personidentificerbare oplysninger.

På mødet deltager konsulent Birthe Gade Frahm fra Job- og Ydelsessekretariatet med et oplæg.

Beslutning:

Drøftet.

Beskæftigelsesudvalget takker for en god orientering.

Sagsbeskrivelse

Førtidspensionsreformen fra 1. januar 2013.

Udviklingen på førtidspensionsområdet op gennem 0'erne viste, at flere og flere unge fik tilkendt førtidspension, ligesom antallet af borgere med psykiske lidelser der fik tilkendt førtidspension, var stigende. Den grundlæggende intention bag reformen var, at komme væk fra et system, hvor borgere får tilkendt førtidspension, - i stedet for hjælp til at bane vejen for et liv med arbejde. Udviklingen skulle derfor vendes, så færrest ender på varig passiv forsørgelse.

De grundlæggende pensionsregler blev videreført i reformen, herunder at der skal foreligge dokumentation for, at arbejdsevnen er varigt og væsentligt nedsat i et sådant omfang, at borgeren ikke kan forsørge sig selv i ordinært arbejde eller i fleksjob.

Konkret betød Førtids- og fleksjobreformen, at der pr. 1. januar 2013 blev indført regler om:

- At pension kan tilkendes i alderen fra 40 år og til folkepensionsalderen. Ved alvorlig sygdom og handicap kan pension dog tilkendes fra det 18. år
- Der indføres ressourceforløb som en ny indsats. Der skal som udgangspunkt have været iværksat et ressourceforløb, før der kan tages stilling til førtidspension, medmindre det er åbenbart formålsløst at udvikle arbejdsevnen
- Fleksjobreglerne justeres, så det bliver muligt at blive ansat i fleksjob i få timer, såfremt der vurderes at være en udviklingsmulighed. Arbejdsgiveren betaler alene løn for den effektive arbejdstid i fleksjobbet
- Sager om ressourceforløb, fleksjob og førtidspension skal behandles i et tværfagligt kommunalt rehabiliteringsteam, inden kommunen kan træffe afgørelser i sagen
- 1. juli 2016 indføres en regelforenklings, således at sager hvor det var åbenbart, at borgeren skal tilkendes førtidspension, herunder kræftsyrge borgere i den terminale fase, undtages for behandling på et rehabiliteringsmøde, forud for kommunens tilkendelse af førtidspension.
- 1. juni 2018 foretages en justering af pensionsloven på baggrund af fremskudt evaluering. Herefter fremgår det af loven, at arbejdsevnen skal dokumenteres ved deltagelse i *relevante* ressourceforløb.

Ressourceforløb som en ny indsats og ydelse

Målgruppen for ressourceforløb er borgere, som har en kompleks problemstilling, og et behov for en helhedsorienteret og længerevarende indsats. Borgerens udfordringer kan ikke alene løses via en beskæftigelsesrettet indsats. I lovbemærkningerne er målgruppen endvidere defineret som de borgere, der ellers kan risikere at ende på førtidspension. Ressourceforløb kan have en varighed på mellem 1 og 5 år, og der kan gives flere perioder for de borgere der er under 40 år. Der udbetales ressourceforløbsydelse i forløbet. Indsatterne i ressourceforløbet er også et led i den dokumentation, der skal foreligge inden der kan tilkendes førtidspension. Undtaget er de borgere, hvor der foreligger dokumentation for, at det er åbenbart formålsløst at udvikle arbejdsevnen eller borgere.

Der har i de første år efter reformens indførelse været en vis forskellighed i kommunernes praksis, om anvendelse af ressourceforløb. STAR har med forskellige skrivelser beskrevet de gråzoner, der kan være mellem ressourceforløb og førtidspension eller fleksjob. Endvidere har Ankestyrelsens praksisundersøgelser og principafgørelser, bidraget med en mere ensrettet praksis på området.

Ressourceforløbene har haft meget omtale i medierne i de forløbne år, og der har været kritik af selve kravet om at deltage i ressourceforløb, samt indholdet i ressourceforløbene. Af de borgere, der i Aalborg kommune har afsluttet et ressourceforløb i perioden 1. januar 2017 frem til 31. august 2018, er 57% af borgerne efterfølgende tilkendt førtidspension, mens 14 % er i visiteret til fleksjob.

Evaluering af førtidspensionsreformen

Forligskredsen bag førtidspensionsreformen besluttede, at reformen skulle evalueres efter de første 5 år. Ankestyrelsen skulle endvidere lave 3 praksisundersøgelser på området, hvilket er sket i 2014, 2015 og 2016.

Aalborg Kommune har deltaget i alle praksisundersøgelserne, og resultaterne er forelagt byrådet. I ankestyrelsens seneste praksisundersøgelse fra 2016, anbefalede Ankestyrelsen bl.a., at kommunerne i højere grad skal være opmærksom på, at anvende ressourceforløb inden der tilkendes førtidspension. Ankestyrelsens skøn af, hvornår det var åbenbart formålsløst at iværksætte et ressourceforløb og øvrige udviklende tiltag, var altså en skærpelse af den daværende praksis i kommunerne.

I forlængelse af den meget omtale og kritik af kommunernes anvendelse af ressourceforløb og tilkendelse af førtidspension, besluttede forligskredsen, at foretage en fremrykket evaluering af reglerne om førtidspension. STAR gennemgik 80 sager fra de 6 største kommuner. Konklusionen blev, at kommunerne skal være opmærksomme på, at iværksætte *relevante* ressourceforløb og når der kan peges på et realistisk beskæftigelsesmål. Der blev pr. 1. juni 2018 foretaget en mindre justering i pensionsloven, således at det fremgår at der skal være tale om *relevante* ressourceforløb. Der er derimod ikke ændret på praksis af dokumentationskrav generelt set.

Den øvrige evaluering af førtids- og fleksjobreformen er publiceret i marts 2018, og har endnu ikke medført ændringer i lovgivning eller praksis.

Praksisfastsættelse af arbejdsevne ifm førtidspension

Arbejdsevnen skal vurderes bredt i forhold til det aktuelle arbejdsmarked og ikke kun ift det erhverv man kommer fra. Samtidig skal vurderingen fortages på baggrund af både helbredsmæssige oplysninger, samt sociale, sundhedsmæssige og beskæftigelsesmæssige udfordringer og udviklingsmuligheder. Der vil derfor også være tale om vis skønsmæssig vurdering af arbejdsevnen, fordi arbejdsevnekriteriet er et fremadrettet begreb, der fokuserer på hvad borgeren kan, eller kan bringes til at kunne.

For den enkelte borger kan det nogle gange være en udfordring, at samarbejde med jobcentret om deltagelse i udredende og udviklende aktiviteter, særligt hvis borgeren har behov for at blive anerkendt for et meget lavt funktionsniveau, og særligt hvis den behandlende læge, eller andre i netværket understøtter borgeren heri. Der kan endvidere være en forskellig opfattelse af, hvad alvorlig sygdom og handicap indebærer, og som netop vanskeliggør et fokus på udvikling af funktionsniveau og dermed på sigt arbejdsevnen.

I praksis er det ca. halvdelen af alle de borgere, der er tilkendt førtidspension i 2017 i Aalborg Kommune, der har deltaget i et ressourceforløb. For den anden halvdel er det enten vurderet, at det er åbenbart formålsløst at udvikle arbejdsevnen på grund af alvorlig sygdom, eller det er vurderet, at der allerede har været iværksat tværfaglige og helhedsorienteret indsatser, der dokumenterer at der ikke kan ske yderligere udvikling af arbejdsevnen.

I bilag 1 er beskrevet 4 cases som udspringer af konkrete borgere i Aalborg Kommune. Formålet med casene er, at give et billede af de indsatser der kan iværksættes for at udrede og forsøge at udvikle på borgerens arbejdsevne, og som beskriver den kompleksitet der kan være i sagsbehandlingen.

Pensionsudviklingen 2012-2018*

Antallet af tilkendelser af førtidspension faldt drastisk fra 2012 til 2013 som følge af reformen. Frem til 2017 var der en meget moderat stigning, mens antallet af ny tilkendelser i 2017 og 2018 er steget en del. Ved udgangen af 2018 forventes det at der bevilges ca. 450 førtidspensioner for hele 2018. Baggrunden herfor skyldes bl.a., at flere borgere nu har afsluttet et ressourceforløb. Derudover har indsatser som eksempelvis Jobfirst, Empowerment projektet, Flere skal Med, m.m også betydet, at der har været et fokus på udredning af borgere på langvarig forsørgelsesyndelser. Endeligt har den fremrykkede evaluering, og justering af lovgivningen ift målgruppen for ressourceforløb, også haft en betydning.

Tilkendelser /år	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
Tilkendelse § 17 og 18	654	158	223	196	247	411	384
Tilkendelse SeniorFTP				8	22	14	6

*Opgjort pr. 16.11.2018 - foreløbigt resultat grundet indberetningsproblemer

Bilag:

førtidspension, overblik 2012-1018.docx

Plancher - Tema om førtidspension